

SZEMLÉR FERENC

HÉT ARCKÉP

VAN GOGH

Mert nem vigyáztam rájuk jól: eléggé
közömbösen itthagytak. Egymagamban
maradtam. Sebten úgy foszlottak léggé,
mint képzetek vagy álmok áthatatlan

ködei, melyek mögött sűrűdőben
tárgyak káprázata vezette eddig
ecsetemet. Most mindez szerteröppen,
s támasztó pontot nem lelek. Levedlik

ujjamról szín és biztonság. Alélva
kiáltanék utánuk. Tompa hangom
már meg se hallják messziről a néma
közönyben . . . Oda kellene rohannom,

hol sejtem őket még. S ha utolérem,
meg is térnek tán! . . . S nem maradnék végleg
magamra! — biztat ostoba reményem
nevetséges táplálója, az élet.

HÖLDERLIN

Kapaszkodnám, de nincs mibe.
Fogózkodom a semmibe.
Mint láthatatlan kar-vasat,
kezem magát szorítja csak.
Ernyedten és aléltn át-
karolom az üres világ
tapinthatatlan és sötét
gerendájú ellen-terét,
mely mint értetlen tünemény
foghatatlan mered elém,
hogy hűdött és bizonytalan
tömegébe vessem magam.

JÓZSEF ATTILA

Meg kell anyám kezét keresnem
végül valahogy! ... Hadd vezessen
ebben a resten
sötétedő fél-téli estben!

A rettegés, akár az úrben
torlódó fagy, zsidong körültem.
Elmervül, nem
moccan az ujj csontváz-kihúltem.

Kis testem pihegő szerelmén
pihenő kezét — tudja elmém —
a halál elvén
túl keresném is, úgyse lenném.

Mégis kapkodok, mint egyetlen
mentőm után. A Lehetetlen
veri félre ügyetlen
ujjaimat. Vad és kegyetlen.

UTRILLO

Ezen
kívül már semmi sem maradt:
fegyelmezem
magam, mint a riadt
részeg szesze mögött,
hogy föl-föl ne üvöltsek,
mert akkor űk,
a józanok és bölcsek
joggal kötnék meg
csuklóm és kezem,
holott tudom, vagy legalább hiszem:
a szépnek
még néha tán
szüksége lenne rám ...
Ezen
kívül tehát más nem marad:
fegyelmezem
magamat
néhanap.

CHAGALL

Körülottem egykori álmok
töredékei szállnak
a semmi
szárnyán. És nem hagynak pihenni,
vagy feledni az ódon
félelmeket valami módon,
s azt sem, ami kedves
örömmel velük együtt repdes . . .
Minden feltámad bennem: a voltat
idéző régi holtak;
a tépett
szélú családi képek;
haragban avagy lázban
akit dicsértem vagy gyaláztam;
akit a lelkem
mélyéből gyűlöltem vagy öleltem . . .
Most mind-mind csak itt
zsivajog. S emlékezni kényszerít.

BALOGH EDGÁR

Fölöttünk évek szálltak messze, mint
bombázó gépek szigorú vonalba
sorolt raja, s hárítatlan hatalmas
iszonyú tudatában szórta mind

célzottabb pontos tölteteit és
robbanó szereit ránk. Csupa sebhely,
tölcsér, túrt árok, föltépett terep, mely
torzítja lelkünk vidékét kevés

kivétellel. De megmaradt a föld
egésze mégis. Messziről tekintve
majdnem még ép is, majdnem szép is, szinte
érintetlen repeszekről megölt

bokra, fája, csalitja. Néha még
gyümölcs is érik, a dúlt televényen
vetés zöldell. Esőben, enyhe fényben
nő az egész világ most is. A rég

reánk szórt bombák nyoma csak nekünk
fáj néha. Más szem a végleg kopárra
kopott tájon látja majd, mi az ára
annak, hogy így virágzott életünk.

FARKAS ÁRPÁD

Ugyanazon a napon született, de
harmincnyolc évvel később, április
harmadikán. És ugyanaz a kis
város ege feszült körben fölötte,

mint valaha fölöttem is. De másként
semmi közünk egymáshoz. Vagy a hang,
mely mindkettőnkben egyformán fogant
meg anyánk ajkáról, valami rácsként

egy képletbe fog? Szemmel láthatatlan,
ésszel sejtetlen, mégis oly szoros
kapoccsal köt, melyet se jó, se rossz
nem old? Felbukkan száz és száz alakban

még akkor is, ha egymás ellenébe
ugratna vágyunk s álmunk? . . . Kénytelen
folytatóm lesz hát! — így reménykedem,
ha elmémben feltűnik néha képe.

EGY ELFELEJTETT SZABÉDI-VERS

Szabédi László életművét feltérképezve, egykori periodikák — főleg napilapok — hasábjain több elfelejtett Szabédi-írástra, közöttük versekre bukkantam. Olyan írások ezek, amelyeket a szerző — most volna hatvanöt éves — nem vett fel egyetlen kötetébe sem, s amelyek a Csehi Gyula gondozta gyűjteményes kiadásból is kimaradtak. Az elfelejtett versek közül különösen figyelemre méltó a *Hosszú levél* című, amelynek szövegét alább reprodukáljuk a *Keleti Újság* 1940. november 24-i számából. A vers a népi ihletésű, balladás hangulatú Szabédi-költemények sorába (*A szabédi hegy alatt*, *A szabédi zsoldár* stb.) illeszkedik, de sajátos helyet foglal el közöttük — Szabédi életútja egyik emlékezetes szakaszának, a bárói tanítóskodásnak művészi dokumentumaként.

Mózes Huba

SZABÉDI LÁSZLÓ

HOSSZÚ LEVÉL

Őszöreg asszony jött be a szobámba,
köszönt, köhécselt, hozzám tipegett:
— Tanító úr, én mondanám, ha írna,
írjon a fiainak egy levelet.

Tollat veszek s papírt, egy negyed árkust,
fejét csóválja, egyebet remél:
— Nagyobb legyen a papír, tanító úr!
Hosszú, nagyon hosszú lesz a levél.

Magam elé terítek egy nagy árkust,
hogy legyen a vénasszony kedvire.
— Édes fiam, harminckét éve várom,
— kezdi diktálni, — hogy haza gyere.

Sírásba fullad a szava. Megállok,
majd intek, hogy folytathatjuk tovább.
— Mért nem jöttél haza harminckét éve
csak egyetlemben egyszer legalább?

Újra felsír. Türelmesen kivárom,
míg csillapodik valamennyire.
— Folytassuk, néni. — Jaj, harminckét éve
várom, fiacskám, hogy haza gyere.

— Hát még mit írjak? — Írja oda még ezt:
vár anyád, Dán Szofika, amíg él.
Leírom, és a fejemet csóválom:
— Nemigen nyúlt hosszúra a levél.

Csodálkozva tekint rá a vénasszony.
— Tanító úr, nem lehet igaza,
hát nem úgy írta, hogy harminckét éve
mind öt várom, a fiamat, haza?

(1940)

Barcsay Jenő rajza

